

Ако изключим миграцията, **промяната в режима на възпроизводство** в съвременния период представлява преди всичко трансформация в областта на раждаемостта (намаление на средния брой деца на една жена, увеличение на средната възраст при раждане и др.) и в по-малка степен - в областта на смъртността и продължителността на живота. Намалението на раждаемостта на нивото на цялото население се проявява, както вече отбелязахме, вследствие намалението на фертилните контингенти, но също и вследствие процеси на отлагане на ражданията (прегрупиране към по-високите възрасти), намаление на средното потомство, нарастване на съзнателното бездетство, алтернативни форми на семейството и др. В областта на смъртността и здравословното състояние на населението също се наблюдават значими промени, които обаче имат разнопосочно влияние върху процеса на остаряване на населението. Тези процеси са обект на самостоятелни демографски анализи.

Демографското натоварване е термин, с който се означава степента, в която населението в трудоспособна възраст е "натоварено" с лица под и над тази възраст (лица на издръжка). То се измерва чрез средния брой лица на издръжка (извън трудоспособна възраст), които се падат на едно лице в трудоспособна възраст.

Показателите за демографско натоварване отчасти съвпадат с тези за остаряване на населението. Остаряването "откъм основата" на възрастовата пирамида е процес, който води до намаляване на демографското натоварване, тъй като то се изразява чрез намаляване на дела на децата (които са на издръжка на средното поколение). **Остаряването "откъм върха"** на възрастовата пирамида - обратно, допринася за **увеличаване** на демографското натоварване: то се изразява чрез нарастване на дела на старите хора, които в мащаба на държавата в по-голямата си част също са на издръжка на средното поколение. **Едновременното остаряване "откъм основата" и "откъм върха"** на възрастовата пирамида, което е характерно за повечето страни в Европа през последните десетилетия, по правило допринася за **нарастване на демографското натоварване**, тъй като в дългосрочен план ниската раждаемост води до намаляване на знаменателя на показателите за демографско натоварване (населението на средна възраст намалява).

В европейските страни се наблюдават различни и разнопосочни тенденции в процесите на раждаемост, смъртност и миграции, вследствие на което тенденциите на **демографското остаряване** също са различни.

Изучаването на "демографското остаряване" и на "демографското натоварване" в европейските страни представлява интерес както от научна, така и от практическа гледна точка. Резултатите от тези анализи са необхо-